

61 בתוך כְּדֵי דִיבּוּר - הכפירה של שניהם, מתחילתה ועד סופה,
62 נעשתה תוך זמן כדי דיבור שהוא זמן מועט, והלכה שתוף כְּדֵי
63 דִיבּוּר, כְּדִיבּוּר דְּמִי - דיבור הנאמר תוך זמן מועט לדיבור שלפניו,
64 נחשבים שני הדיבורים כדיבור אחד, ולכן נחשב כאן כאילו כפרו
65 בבת אחת.
66 רב אחא מקשה על תירוצו של רבי יוחנן: אָמַר לִיה רַב אֶהָא מְדִיפְתִּי
67 לְרַבִּינָא, מְכַדֵּי -[הרין] תוף כְּדֵי דִיבּוּר, כְּמָה הָיוּ - מהו שיעורו, כְּדֵי
68 שְׂאִילַת תְּלָמִיד לְרַב - שיאמר התלמיד לרבו 'שלום עליך רבי,
69 (אִיכָא דְאָמְרִי כְּדֵי שְׂאִילַת הָרַב לְתַלְמִיד - שיאמר 'שלום עליך'),
70 והרי עד דְאָמְרִי שני העדים בכפירתם 'שְׂבוּעָה שְׂאִין אֲנִי יוֹדְעִין לָךְ
71 עֲדוּת', שהם שש תיבות, מִזְבָּא הָיוּ - עובר זמן מרובה יותר מתוך
72 כדי דיבור, וכיצד תהיה כפירתם כאחת.
73 רבינא מתרץ: אָמַר לִיה רַבִּינָא, אין הפירוש 'כאחת' ששני העדים
74 יאמרו יחד את דברי הכפירה בשיעור זמן של בתוך כדי דיבור, אלא
75 כָּל אֶחָד וְאֶחָד תּוֹף דִּיבּוּרוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ - מיד לאחר שהראשון מסיים
76 את כפירתו, תוך זמן כדי דיבור, השני יתחיל את עדותו.
77 שנינו במשנתנו: כפרו העדים בְּזוֹה אַחַר זֶה, הֲרָאשׁוֹן חַיִּיב וְהַשְּׁנִי
78 פְּטוּר.
79 הגמרא מביאה מחלוקת בדבר, ומבררת את טעמיה: מְתַנְיִין דְּלֹא
80 כִּי הָאֵי תַנָּא, דְּתַנָּיָא הַמְשַׁבְּעֵי עַד אֶחָד, וכפר, פְּטוּר. וְרַבִּי אֲלֵעָזָר
81 בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מְחַיִּיב, הרי שמחייב עד אחד בשבועת העדות, ואילו
82 התנא במשנתנו פטור.
83 אומרת הגמרא: לִימָא כְּהָא קְמִיפְלָגִי - נאמר שבכך נחלקו התנאים
84 בברייתא, דְּמַר - תנא קמא סָבַר, עַד אֶחָד, כִּי אֶתָּא - כשבא להעיד
85 בבית דין, לְשִׁבוּעָה הוּא דְקָא אֶתָּא - בא לחייב את הנתבע בשבועה
86 ולא בממון, ולכן אם כפר פטור. וְמַר - ורבי אלעזר ברבי שמעון סָבַר,
87 עַד אֶחָד, כִּי אֶתָּא, לְמַמּוֹנָא קָא אֶתָּא - בא לחייב את הנתבע ממון,
88 ולכן אם כפר ולא העיד חייב.
89 דוחה הגמרא: וְתִיפְרָא - וכי סובר אתה לומר שרבי אלעזר מחייב
90 ממון על פי עדות עד אחד, וְהָאֵמַר אֲבִי, הַכֹּל מוֹדִים בְּעַד סוּמָה,
91 וְהַכֹּל מוֹדִים בְּעַדִּי סוּמָה, וּמְחַלּוֹקֵי בְּעַדִּי סוּמָה, הַכֹּל מוֹדִים בְּעַד
92 אֶחָד, וְהַכֹּל מוֹדִים בְּעַד שְׁכַנְנָדוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׂבוּעָה. ומביאר מאמר
93 זה בגמרא להלן מבואר, שרבי אלעזר ברבי שמעון סובר שעד אחד
94 מחייב רק שבועה, והטעם שהוא מחייב בעד אחד, משום שהוא סובר
95 שדבר הגורם לממון נחשב כממון.
96 דוחה הגמרא: אֲלָא דְכּוּלֵי עֲלָמָא - אכן לדעת כולם עד אֶחָד כִּי
97 אֲתֵי, לְשִׁבוּעָה קָא אֲתֵי, וְהָכָא בְּרִייתָא, כְּהָא קְמִיפְלָגִי - בכך
98 נחלקו, מַר - רבי אלעזר ברבי שמעון סָבַר, דְּמַר הַגּוֹרֵם לְמַמּוֹן,
99 כְּמַמּוֹן דְּמִי, ולכן המשביע עד אחד וכפר חייב. וְמַר - תנא קמא סָבַר,
100 דבר הגורם לממון לֹא כְּמַמּוֹן דְּמִי, ולכן המשביע עד אחד וכפר
101 פטור.
102 גּוֹפֵא, אָמַר אֲבִי, הַכֹּל מוֹדִים בְּעַד סוּמָה, וְהַכֹּל מוֹדִים בְּעַדִּי
103 סוּמָה, וּמְחַלּוֹקֵי בְּעַדִּי סוּמָה. הַכֹּל מוֹדִים בְּעַד אֶחָד, וְהַכֹּל מוֹדִים
104 בְּעַד שְׁכַנְנָדוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְּׂבוּעָה. מבארת הגמרא: הַכֹּל - תנא קמא
105 ורבי אלעזר שנחלקו האם עד אחד חייב בשבועת העדות, מוֹדִים
106 בְּעַד סוּמָה שְׁחַיִּיב, והיינו בְּעַד מוֹמָאָה - בעל שהתרה באשתו בפני
107 שנים אל תתייחדי עם פלוני בסתר, והעידו שנים על כך שנסתרה
108 עמו, ויש עד אחד המעיד שבסתירה זו היא נבעלה לו ונטמאה, זה
109 הוא עד טומאה, והכל מודים בו שחייב, משום דְּרַחֲמֵנָא הִימְנִיָּה -
110 שהתורה האמינה לעד שהיא אכן נטמאה, ונאסרת על בעלה
111 והפסידה כתובתה, דְּכַתִּיב בְּפָרֶשֶׁת סוּטָה (במדבר ה יג) 'עַד אִין כְּה',
112 ומשמע כל שִׁישׁ כְּה עד, ואפילו עד אחד אסורה, הרי שאם אותו עד
113 נמנע מלהעיד, הוא מפסיד לה הבעל ממון, כיון שאילו היה מעיד,
114 היה הבעל פטור מלשלם לה כתובתה, ולכן מודה תנא קמא שעד זה
115 חייב בשבועת העדות.
116 וְהַכֹּל מוֹדִים בְּעַדִּי סוּמָה, שְׁפִטוּר, וזה בְּעַדִּי קִינּוּי. דְּעוּתוֹם הָוָה
117 גְּזָרָם דְּגוֹרֵם לְמַמּוֹן, שגם אם יעידו עבורו שאכן קינא לאשתו, עדיין
118 הוא צריך עדים על כך שנסתרה, וכשיבואו עדי סתירה, אף הם אינם
119 מחייבים ממון, אלא גורמים הם לממון, שמביאים אותה לידי שתיית
120 מים המאררים, ושמא מיראת המים תודה שנטמאת ותפסיד כתובתה.

1 עַד שִׁישְׁמַעוּ מִפִּי הַתּוֹבֵעַ בּוֹאוּ וְהַעֲיִדוּנִי. מתרצת הגמרא: יָרַן
2 אַחֲרֵיהּ אִיצְטְרִיכָא לִיה - הוצרך שמואל להשמיענו, סְלִקָא דְעֵתָךְ
3 אָמְיָא - שהיה בדעתנו לומר, בְּיָוֵן דְרַרְרִין אַחֲרֵיהּ, כְּמָאֵן דְאָמַר לָהּ
4 בפירוש דְּמִי, קָא מְשַׁמְעֵ לָן שמואל שאין חייבים אלא אם אמר
5 בפירוש.
6 מקשה הגמרא: וְהָא חִידוּשׁ זֶה נִמְי תַּנְיָא בְּמִשְׁנֵינוּ, שְׂבוּעַת הָעֲדוּת
7 כִּיצַד, אָמַר לְעֵדִים בּוֹאוּ וְהַעֲיִדוּנִי, שְׂבוּעָה כּו'. ומשמע אָמַר אִין,
8 לֹא אָמַר, לֹא. מתרצת הגמרא: 'אָמַר' לֹא דִּיקָא, אלא כך הוא
9 הרגילות בשבועת העדות, שהתובע אומר לעדים בואו והעידונו. דְּאִי
10 לֹא תִימָא כְּבִי - שאם לא תאמר כן, אלא 'אמר' הוא בדווקא, גְּבִי
11 שְׂבוּעַת הַפְּקוּדוֹן, דְּקִתְנִי (להלן לו) שְׂבוּעַת הַפְּקוּדוֹן כִּיצַד, אָמַר לוֹ תֵּן
12 לִי פְקוּדוֹן שִׁישׁ לִי בְּיָדְךָ וכו', כְּבִי נִמְי - האם גם תפרש שכשֶׁאָמַר
13 המפקיד בפירוש אִין - אכן יתחייב, לֹא אָמַר, לֹא יתחייב, וְהָא כְּתוּב
14 (ויקרא ה כא) 'וְכַחשׁ בְּעֵמִיתוֹ' ומשמע כָּל דְּהוּ - בכל אופן שכחש
15 מתחייב. אֲלָא ודאי, לשון 'אָמַר' בשבועת הפקדון, הוא לֹא דִּיקָא.
16 ואם כן הָכָא נִמְי - בשבועת העדות, הייתי אומר שלשון אמר לֹא
17 דִּיקָא, ולכך השמיענו שמואל שחייבים רק אם אמר התובע בפירוש.
18 הגמרא מנסה לדחות את הראיה משבועת הפקדון. שואלת הגמרא:
19 הָאֵי מַאי - מה פירושם של דברים אלו, אִי אָמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא - מוכן
20 הדבר אם תאמר שלשון 'אָמַר' דְּהָכָא - בשבועת העדות, הוא
21 בְּדוּקָא, לכן תנא הַתָּם - בשבועת הפקדון, לשון 'אמר' אָמַר הָכָא -
22 משום הלשון 'אמר' הכתוב כאן. אֲלָא אִי אָמַרְתָּ שְׁלֵא 'אָמַר' דְּהָתָם
23 בשבועת הפקדון, הוא בְּדוּקָא, וְלֹא 'אָמַר' דְּהָכָא בשבועת העדות,
24 הוא בְּדוּקָא, 'אָמַר' ו'אָמַר' לְמָה לִי לְמִתְנַיָּיה - מדוע שנה התנא
25 'אמר' בשני המקומות שלא לצורך.
26 משיבה הגמרא: דְּלִמָּא אֲרִיחָא דְּמִילְתָּא קָא מְשַׁמְעֵ לָן - שמא נקט
27 התנא לשון 'אמר' משום שכך הוא הרגילות, שהתובע אומר לעדים
28 בואו והעידונו.
29 הגמרא מביאה ראיה לדברי שמואל: תַּנָּיָא בְּוֹתִיָּה דְּשְׂמוּאֵל, רְאוּהוּ
30 את התובע שְׂבֵא אַחֲרֵיהּ, אָמְרוּ לוֹ מַה אַתָּה בָּא אַחֲרֵינוּ, שְׂבוּעָה
31 שְׂאִין אֲנִי יוֹדְעִין לָךְ עֲדוּת, פְּטוּרִין. ואם מעשה זה היה כך בְּפִקְדוֹן
32 שראה הנפקד את בעל הממון שהוא בא אחריה, ואמר לו מה אתה
33 בא אחרי, שבועה שאין לך בידי כלום, ונמצא כפרן, חַיִּיבִים - חייב
34 הנפקד קרבן משום שבועת הפקדון.
35 שנינו במשנתנו: הַשְּׂבִיעַ עֲלֵיהּ חֲמִשָּׁה פְּעָמִים כּו' חוץ לבית דין,
36 ובאו לבית דין והודו פטורים.
37 מבררת הגמרא: מְגַלְלֵן ו-מחייבן לנו דְּאֶכְפְּרִיהַ בְּבֵית דִּין הוּא
38 דְּמַחֲיִיבֵי - שהעדים חייבים רק אם כפרו בבית דין, אַחֲזִין - אבל
39 כשכפרו חוץ לְבֵית דִּין, לֹא מְחַיִּיבֵי. משיבה הגמרא: אָמַר אֲבִי,
40 אָמַר קְרָא (ויקרא ה א) 'אִם לֹא יִגִּיד וְנִשְׂא עֵוֹנוֹ, לֹא אָמַרְתִּי לָךְ שֶׁהַעַד
41 חַיִּיב בְּשִׁבוּעַת הָעֲדוּת, אֲלָא כְּשִׁכְפַר בְּמָקוֹם שְׂאִילוֹ מִגִּיד זֶה ו-העדו',
42 מְתַחֲיִיב זֶה ו-הנתבע, מְמוֹן, וזה הוא רק בבית דין.
43 רב פפא מקשה על אבבי: אָמַר לִיה רַב פַּפַּאי, אִי כְּבִי - אם
44 כך, אִימָא - תאמר שאף הַשְּׂבוּעָה גּוֹפֵא, כְּשִׁנְשַׁבַע בְּבֵית דִּין, אִין -
45 אכן מחייבת, וְשְׁלֵא בְּבֵית דִּין, לֹא. משיב אבבי לרב פפא: לֹא סְלִקָא
46 דְּעֵתָךְ - אל תעלה בדעתך כן, דְּתַנָּיָא, נאמר בשבועת העדות (ויקרא
47 ה) 'וְהֵיךָ כִי יִאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה; וְיֵשׁ לְדַרוּשׁ, 'לְאַחַת' לְחַיִּיב עַל כָּל
48 אַחַת וְאַחַת, וְאִי סְלִקָא דְּעֵתָךְ שאין החיוב אלא כשהשבועה בְּבֵית
49 דִּין, מִי מְחַיִּיב כְּשִׁנְשַׁבַע מִמָּה פְּעַמִּים בְּבֵית דִּין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת,
50 וְהַתְנֵן - במשנתנו, הַשְּׂבִיעַ עֲלֵיהּ חֲמִשָּׁה פְּעָמִים בְּבֵית דִּין
51 וְכַפְרוּ, אִין חַיִּיבִין אֲלָא אַחַת, וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה פְּעָמִים, הוֹאִיל
52 וְאֵינָם יְכוּלִין לְחַזוֹר וְלִהְיוֹדוֹת בְּבֵית דִּין אַחַר שִׁנְשַׁבַע. אֲלָא לֹא,
53 שְׂמַע מִינָּה, שהשבועה גם חוץ לְבֵית דִּין, וְהַכְּפִירָה רַק בְּבֵית דִּין.
54 שנינו במשנתנו: כְּפָרוּ שְׁנֵיהּ כְּאַחַת חַיִּיבִין.
55 הגמרא מבררת כיצד יתכן כפירה כאחת. ומקשה: וְהָא אִי אֶפְשָׁר
56 לְצַמְצַם, ולבדוק אם עדותם היתה בבת אחת ממש. מתרצת הגמרא:
57 אָמַר רַב חֲסֵדָא, הָא מְנִי - משנתנו רק כשיטת רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי
58 הִיא, דְּאָמַר אֶפְשָׁר לְצַמְצַם.
59 תירץ נוסף: רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, אֶפְלוּי תִימָא - תאמר שמשנתנו
60 כשיטת רַבְּנָן שְׂאִי אֶפְשָׁר לְצַמְצַם, ומשנתנו כְּגוֹן, שְׁכַפְרוּ שְׁנֵיהּ

שבועות דף לב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עזו והדר" (ליום המישי) קלה

נאמן, והיתה האשה נוטלת דמי כתובתה מן הירושים, ומחמת שלא
העיד הפסיד לה ממון. ויש אופן שתכל מודים בעד מיתה, שהוא
פטור משבועת העדות, אף שאילו היה מעיד היה נאמן.
מבאר הגמרא: באיזה אופן תכל מודים בעד מיתה שהוא פטור,
כגון, דאמר לה לדידה – שאמר לה העד חוץ לבית דין יודע אני שמת
בעלך, ולא אמר להו לבית דין – ולא העיד כן בבית דין. והטעם
שפטור, משום שלא הפסידה ממון, שהרי יכולה היא ללכת לבית דין,
ולומר על פי דברי העד מת בעלי, ותהיה נאמנת. דתנן (עדיות פ"א מ"ב)
האשה שאמרה בבית דין, מת בעלי, תנשא – מותרת לינשא לאחר.
וכן אם אמרה מת בעלי ואין לו בנים, תתיבם לאחי בעלה. וכיון
שהעד לא הפסידה דבר בכפירתו בבית דין, אינו חייב בשבועת
העדות.
ובאיזה אופן תכל מודים בעד מיתה שהיא חייב. כגון, דלא אמר
העד לדידה – לאשה, שמת בעלה, ואף לא אמר להו לבית דין שמת
בעלה של אשה זו, אלא נשבע שאינו יודע לה עדות, וכיון שהפסידה
ממון שאינה יכולה ליטול כתובתה מן הירושים, חייב בשבועת
העדות.
שואלת הגמרא: שמע מינה – האם מוכח מדברי רב פפא, שהמשביע
עדי קרקע – אדם התובע קרקע מחבירו, והשביע עדים שיעידו
עבורו, וכפרו, העד שכפר חייב בשבועת העדות. שהרי עד המעיד
לאשה על מיתת בעלה, עד קרקע הוא, משום שהכתובה אינה נגבית
אלא מן הקרקעות.
משיבה הגמרא: דלא – שמא לא דיבר רב פפא, אלא כגון דתפישא
מטלטלי – שאותה האשה תפסה בחיי בעלה מטלטלין של היתומים,
שאף אם היה מעיד העד עברה שמת בעלה, לא היתה האשה גובה
כתובתה מן הקרקע, אלא מן המטלטלין התפוסים בידיה. ואין
להוכיח מכאן מה היא דעתו של רב פפא בעדי קרקע.
שנינו במשנתנו: כפר אחד והודה אחד כו' הכופר חייב.
הגמרא מבאר באיזה אופן עוסקת משנתנו. מקשה הגמרא: השתא
כזה אחר זה, דתרוייהו קא כפרי – אף על פי שניהם כפרו, אמרת
במשנתנו שהראשון חייב והשני פטור, ואף שיכול הראשון לטעון
לא הפסדיך בכפירתי, שגם אם הייתי מעיד לך לא היית גובה את
הממון שהרי העד השני כפר, ומכל מקום חייב הראשון, הואיל
ובשעה שכפר עדיין לא כפר השני ויכול היה התובע לגבות ממון
בעדות שניהם. כפר אחד והודה אחד, שרק הראשון הזיק בכפירתו,
מיפיעא – האם בזה יש להסתפק, הרי ודאי שהראשון חייב.
מתרצת הגמרא: לא צריכא – לא הוצרכה משנתנו לומר דין זה,
אלא כגון, ששכרו מתחילה שניהן יחד, והורו בו אחד מהן מכפירתו
והודה שיודע עדות בתוך כפרי דברי דיבור מזמן שכפר. ולא הוצרכה
המשנה לחדש שהראשון חייב כי זה פשוט, והא קא משמע לן
שהשני פטור, והטעם משום דתוך כפרי דיבור כפרי דיבור דמי, ומכיון
שחזר בו השני מכפירתו בתוך כדי דיבור והודה, הרי זה כאילו לא
כפר מעולם.
מקשה הגמרא: בשלמא – תירוצו זה מובן לרב הקדא, דמוקי לה
לההוא – שהעמיד את הדין השני לפני כן במשנה כפרו שניהן
כאחד שניהן חייבין, פשיטת רבי יוסי הגלילי שאמר אפשר לצמצם,
ולדבריו החדוש ברישא של המשנה הוא שאפשר לצמצם, ולכך
סיפא – הדין בכפר אחד והודה אחד, איצטריך להשמיעין –
הוצרכה משנתנו לאמרו כדי להשמיעו דתוך כפרי דיבור כפרי דיבור
דמי. אלא לרבי יוחנן שפירש את הדין השני ברישא כחכמים
הסוברים שאי אפשר לצמצם, ואין הכוונה שכפרו בבת אחת ממש
אלא שכפרו זה אחר זה בסמיכות בתוך כדי דיבור, לדבריו קשה,
שנמצא שחידשה המשנה ברישא דין תוך כפרי דיבור, וכן בסיפא
בכפר אחד והודה אחד חידשה המשנה דין תוך כפרי דיבור, תרתי
למה לי – מדוע צריכה משנתנו להשמיעו פעמיים שתוך כדי דיבור
כדיבור דמי.
מתרצת הגמרא: מהו דתימא, הני מילי – שמא תאמר, שדברים אלו
שתוך כדי דיבור כדיבור דמי, הם רק בכפירה וכפירה – שאם

עוד אמר אביי, ומחלוקת בעדי סומא. מבאר הגמרא: בעדי
סתירה, שאם כפרו ואמרו שאינם יודעים עדות, כר – רבי אלעזר
סבר, דכר הגורם לממון כממון דמי, ואותו עד שראה שנסתרה
אשת פלוני, ואינו מעיד, הרי הוא גורם לבעל הפסד ממון, כי אם היה
מעיד, שמא היתה האשה מודה שנטמאת מיראת המים המאורים
והיתה יוצאת בלא כתובתה, ולכך חייב בשבועת העדות. ופר – תנא
קמא סבר, שדבר הגורם לממון לאו כממון דמי, ופטור.
הגמרא מבאר את שני הדינים האחרונים שאמר אביי. תכל מודים
כשפנגודו חשוד על השבועה, ותכל מודים בעד אחד דרבי אבא.
מבאר הגמרא: תכל מודים כשפנגודו חשוד על השבועה, דחשוד
מאן – מי הוא החשוד בשבועה לשקר, אלימא – אם נאמר דחשוד
לוה, דאמר ליה מלוה לעד, אי אתית אסתהך לי – אם היית בא
ומעיד עבורי שהלויתי לאותו אדם ממון, הוה משתבענא ושקילנא
– הייתי נשבע שהוא חייב לי ונוטל ממנו את ממוני, שהרי בית דין לא
היו מחייבים את הלוה לישבע כיון שהוא חשוד לישבע לשקר, והדין
הוא שבמקום שהמחוייב שבועה אינו יכול להשבע ולהפטור, בית דין
מטילים את השבועה על בעל דינו שישבע ויטול. שואלת הגמרא:
אלימא ליה – ויאמר העד למלוה, מי יימר דמשתבעת – מי יאמר
שאכן היית נשבע ונוטל, וכיון שכך אין זה אלא דבר הגורם לממון,
ותנא קמא אינו מודה באופן זה. ומהו המקרה בו הכל מודים
בשכנגודו חשוד על השבועה.
משיבה הגמרא: אלא כגון ששניהן – המלוה והלוה, חשודין על
השבועה. דאמר כר – שאמר רבי אבא, חזרה שבועה למחוייב לה
– הלוה, שהרי מוטל עליו או לישבע או לשלם, ומתוך שאינו יכול
לישבע, משלם. וכיון שאותו העד נמנע מלהעיד הוא מפסיד את
המלוה ממון.
הגמרא מבאר את דברי אביי: תכל מודים בעד אחד דרבי אבא.
ומה היה אותו מעשה, דהוא נכרא – מעשה באדם אחד, דתמא
נכרא – חתיכת כסף מחבריה, אהא – בא הנגול ללמיה דרבי אמי,
לתבוע את החוטף. הוה יתיב – היה יושב רבי אבא קמיה – לפני רבי
אמי. אול אייתי חד סהרא דמיתמא חמשה מיניה – הלך הנגול
והביא עד אחד שראה שאכן חטף ממנו. אמר ליה – החוטף לנגול,
אין חמשי ירדי חמשי – אכן חטפתי, אך את שלי חטפתי, שאתה
גזלת ממני את אותה חתיכת הכסף.
רבי אמי מסתפק בדין: אמר רבי אמי, חייב לדיני דיני להאי דינא
– אין ידונו הדיינים דין זה. אם יפסקו שהחוטף לישלם, והרי ליכא
תרי סהרי – אין שני עדים שראו שחטף, וכיצד יחייבוהו על פי עד
אחד. ליתמריה, כיון שלא היו שני עדים למעשה, ויהיה נאמן לומר
שהנסכא שלו במיגו שהיה יכול לומר לא חטפתי, גם אי אפשר דהא
איכא חד סהרא דמיתמא חמשה – שהרי יש עד אחד שראה את
החטיפה, ואם היה אומר לא חטפתי היה צריך לישבע, ומדוע יפטר
בלא כלום. לישתבע, כבאר עדות עד אחד המחייב שבועה, גם אי
אפשר, כיון דאמר אין חמשי ירדי חמשי – כיון שהחוטף מודה
שחטף, אלא שטוען שחטף את שלו, הוה ליה כגזלן לגבי שבועה זו,
וכשם שגזלן אינו נשבע, אף חוטף זה אינו יכול לישבע, לפי שהוא
מודה לדברי העד שחטף, ואינו יכול להשבע להכחיש את העד.
רבי אבא פשט לרבי אמי את ספיקו: אמר ליה רבי אבא לרבי אמי,
החוטף הוה ליה – הרי הוא מחוייב שבועה שלא חטף, שכיון שהעד
מחייבו שבועה, אינו יכול להחזיק בחפץ בלי להשבע עליו שלא
חטפו, שזו היא השבועה שהעד מחייבו, להשבע על מה שהעד מעיד
ולסתור דבריו. ואינו יכול לישבע שלא חטף, שהרי הוא מודה
שחטף. וכל המחוייב שבועה ואינו יכול לישבע, משלם. ועל מקרה
כעין זה אמר אביי, שאם אותו העד שראה את החטיפה נמנע
מלהעיד חייב בשבועת העדות, שהרי מפסיד את התובע ממון.
הגמרא מביאה מקרה נוסף, בעד אחד שכפר, בו לא נחלקו חכמים
ורבי אלעזר אם חייב או פטור משבועת העדות: אמר רב פפא, תכל
מודים בעד מיתה – עד שראה שמת בעלה של אשה פלונית, שהוא
חייב בשבועת העדות, אם כפר ולא העיד, לפי שאילו היה מעיד היה

יום שישי

יט מנחם אב

ה'תש"ג

שיעורים. חומש: עקב, ששי עם פירש"י.
תהלים: צ"צו.

תניא: והנה באדם . . . לאברהם כו'.

המתפללים בארבעה זוגות תפלין – כף נוהגים: א) מניחים תפלין של יד ותפלין של ראש דרש"י קדם אמירת פָּרַק "איזהו", ומתפללים בהם עד אחרי "אף צדיקים" גו', ב) מסירים תפלין של ראש דרש"י, ומניחים – בלא ברכה – תפלין של ראש דשמושא רבא, וקוראים "שמע גו'" "עד אמת", ואומרים מזמורי תהלים כפי שנהלק לימי החדש. והמהדרים היו לומדים אותם עם פרוש רש"י ומצודות. ג) אחר כף מניחים תפלין דרבנו תם – בלא ברכה – וקוראים "שמע גו'" "עד אמת", פְּרַשְׁת "קדש גו'" והזכירות שגנפסו בסדור. ולומדים פָּרַק משניות כל אחד לפי הבנתו. ד) מסירים תפלין של ראש דרבנו תם, ומניחים תפלין של ראש דראב"ד – בלא ברכה – וקוראים "שמע גו'" "עד אמת", ולומדים פְּרַשְׁת חמש עם פרוש רש"י – מפרשת השבוע: יום א' עד שני, ביום ב' פְּרַשְׁת ב' וכו'.

שבת

כ מנחם אב

ה'תש"ג

שיעורים. חומש: עקב, שביעי עם פירש"י.
תהלים: צז"קג.

תניא: אך . . . והמשכילים יבינו.

כשם שמצות תפלין, עד"מ, יש לה מקום קבוע בראש ובזרוע, ומרגיש כובד התפלה של ראש וההידוק דתפלה של יד, כן הוא במצות אהבה ויראה, וכמ"ש הרמב"ם (יסודי התורה פ"ב ה"א): "האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבה וליראה אותו שנאמר ואהבת את ה' ונאמר את ה' תירא", הנה שיעור מצות אלו הוא אשר יורגשו בהרגש גופני בבשר הלב ממש, וכמו אדם הפוגש את אהבו הנאמן, ולא זו בלבד אז אים זאל ווערען גוט פון דעם, שישכח על כל הדברים המעיקים אותו, אלא עוד שיתעורר בו חיות פנימי בתקוה טובה, כי לבו טוב עליו, וכן במדת היראה נופל עליו פחד גדול ומורא, כי בשעה ההיא הוא נזכר על כל עניניו הלא טובים במחשבה דבור ומעשה, ולבו יכאב בכאב מורגש מיראת העונש ביר"ש ולפעמים הוא ברגש של ירא בושות או גם יראת הרוממות.

כשם שמצות תפלין, על דרך משל, יש לה מקום קבוע בראש ובזרוע, ומרגיש כבד התפלה של ראש וההידוק דתפלה של יד – כן הוא במצות אהבה ויראה, וכמו שכתב הרמב"ם (יסודי התורה פָּרַק ב' הלכה א'): "האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבה וליראה אותו, שנאמר "ואהבת את ה' אלקיך", ונאמר "את ה' אלקיך תירא". הנה שיעור מצות אלו הוא אשר ירגשו בהרגש גופני בבשר הלב ממש, וכמו אדם הפוגש את אהבו הנאמן, ולא זו בלבד שיהיה לו טוב מזה, שישכח על כל הדברים המעיקים אותו, אלא עוד שיתעורר בו חיות פנימי בתקוה טובה, כי לבו טוב עליו, וכן במדת היראה נופל עליו פחד גדול ומורא, כי בשעה ההיא הוא נזכר על כל עניניו הלא טובים במחשבה דבור ומעשה, ולבו יכאב בכאב מרגש מיראת העונש ביראת שמים, ולפעמים הוא ברגש של ירא בשת או גם יראת הרוממות.

המשך ביאור למס' שבועות ליום חמישי עמ' ב

8 בפְּרַחַה השְׁנִיָּה שתיהן חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתייהן.
9 הגמרא מבארת באיזה אופן עוסקת משנתינו. מקשה הגמרא: 10 בְּשֵׁלְמָא – מובן הרין שהכת השְׁנִיָּה תתחייב, משום דכבר כְּפַרְחָה לָהּ הכת הראשונה, ונמצא שהכת השנייה היא המפסידה את תובע העדות, אלא הכת הראשונה, אפוא – מדוע תתחייב בכפירתה, 11 12 13

1 הראשון כפר ואחריו כפר השני, התחדש בדיון 'תוך כדי דיבור'
2 שנחשבת כפירתם כאחת, ושניהם חייבים, אַבְּל כְּפִירָה וְהוֹדָאָה –
3 כשעד אחד כפר וחזר בו תוך כדי דיבור והודה, אִימָא לא – שמא לא
4 בטלה כפירתו, קָא מְשַׁמְעֵ לָן שאין הדבר כן, אלא גם בכפר והודה,
5 אם היתה ההודאה בתוך כדי דיבור לכפירתו יהיה פטור משבועת
6 העדות.
7 שנינו במשנתנו: הָיוּ שְׁתֵּי בֵּיתֵי עֲדִים, כְּפַרְחָה הָרֵאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ